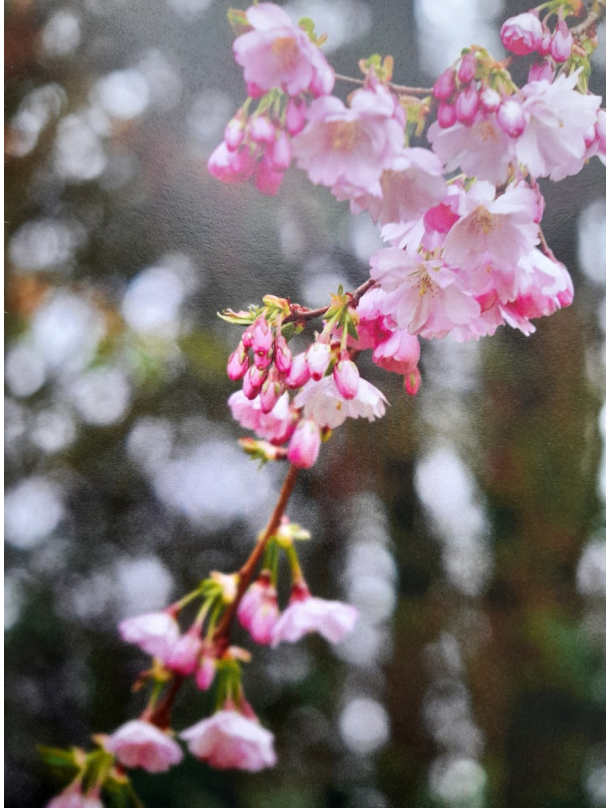

Nederlandse Lutherse Vrouwen Bond

DE BRIEF

Sneeuwkllokjes, crocussen, narcissen, voorjaarsbodes die ons vertellen dat er weer een nieuw begin aankomt!

Jaargang 45
nummer 1

Lente 2025

Van de redactietafel

We hadden het zo goed bedacht! Helena zou de redactie komen versterken en Agnes helpen met de opmaak van De Brief. De afspraak stond gepland. Helaas mocht het niet zo zijn, Agnes is 22 december 2024 toch nog vrij plotseling overleden. Een grote schok voor ons als redactie, als bestuur, als vrienden van Agnes.

We hebben haar kunnen eren bij haar uitvaart en bedanken voor haar werk voor de NLVB tijdens de herdenkingsdienst op 12 januari in de Lutherse Kerk in Kampen. We gaan verder zonder Agnes en doen ons best om de Brief mooi en interessant te maken!

Op de voorkant van deze Brief ziet u de voorkant van de rouwkaart van Agnes. Ze heeft haar afscheid helemaal zelf voorbereid. Verder in deze Brief vindt u een bijdrage van Fannie Hafkamp, die nog langer dan wij met Agnes heeft samengewerkt.

We zetten het redactiewerk voort. In verband met de vertraging van het uitkomen van deze Lentebrief én bij afwezigheid van een voorzitter van de NLVB hebben we besloten om ons dit jaar te beperken tot 3 nummers: we combineren de Herfst- en Winterbrief tot één uitgave. Op de laatste bladzijde van deze Brief vindt u de belangrijke data, hier staat ook de gewijzigde kopijdatum vermeld.

In deze Brief leven we door de veertigdagentijd toe naar Pasen, en voorbij Pasen naar de Hemelvaart en Pinksteren.

We wensen jullie veel leesplezier en een goede tijd,

Henny en Helena

Inhoudsopgave

<i>Van de redactietafel.....</i>	<i>blz. 2</i>
<i>Van de bestuurstafel.....</i>	<i>4</i>
<i>Lijdenstijd—meditatie.....</i>	<i>5</i>
<i>Voor wie los moet laten.....</i>	<i>8</i>
<i>In memoriam Agnes Fossen-Ambtmeijer.....</i>	<i>9</i>
<i>Lente.....</i>	<i>11</i>
<i>Veertigdagentijd 2025: Als nieuw.....</i>	<i>12</i>
<i>Lutherse vrouwen in Georgië.....</i>	<i>14</i>
<i>Spoken.....</i>	<i>16</i>
<i>Nieuws van de WICAS.....</i>	<i>17</i>
<i>Gekozen.....</i>	<i>19</i>
<i>“Gelovige vrouwen onderweg”</i>	
<i>Interview met Dorica Selele-Mogase.....</i>	<i>20</i>
<i>Zingen met Luther en Bach.....</i>	<i>24</i>
<i>Het vakantiebureau.....</i>	<i>26</i>
<i>Gebed voor het eten.....</i>	<i>29</i>
<i>Het Pinkstergebeuren.....</i>	<i>30</i>
<i>Vooraankondiging Studiedag.....</i>	<i>31</i>
<i>Ontmoetingsdag.....</i>	<i>31</i>
<i>Brainstormdag</i>	
<i>Kopij voor de Brief</i>	
<i>Vooraankondiging Luthers Museum.....</i>	<i>32</i>
<i>De vlam van Pinksteren.....</i>	<i>33</i>
<i>Precies goed.....</i>	<i>34</i>

Van de bestuurstafel

We zijn een paar keer bij elkaar geweest deze winter, er was veel te doen. Allereerst zijn we hard bezig met zoeken naar vervanging voor Catrien van Opstal, onze voorzitter. Catrien heeft het voorzitterschap 4 jaar gedaan en heeft met haar creativiteit en empathieBij het ter perse gaan van deze Brief heeft zij inmiddels afscheid genomen. Helaas is het voor die tijd niet gelukt een opvolger te vinden, de voorzittershamer ligt nu verweesd op tafel. We zullen u op de hoogte houden van de situatie!

Helen Nagelhout is een keer aangeschoven om ons bij te praten over de WICAS activiteiten. Verderop in deze Brief kunt u bijdragen lezen van zowel Helen als Rianne.

We hebben het jaarverslag en de jaarrekening opgesteld en besproken en onze jaarvergadering voorbereid om met de leden goed af te stemmen hoe we het beste om kunnen gaan met het teruglopende ledenaantal en de financiën.

We zijn op bezoek geweest bij de Synodale Commissie en hebben een goed en inspirerend gesprek gehad over de stand van zaken en onze toekomst. Vooraf hebben we een nieuw beleidsplan opgesteld voor de komende 3 jaar en dit met de commissie besproken.

En natuurlijk hebben we onze Ontmoetingsdag voorbereid!

We wensen jullie allemaal alvast fijne Paasdagen en een mooi voorjaar toe.

Helena Axler

Lijdenstijd—meditatie

Zeg je 'Maria', dan denk je aan Kerst.

Maar door de Evangelieën heen, doemt ze af en toe toch nog op. Als bezorgde moeder, die terug naar Jeruzalem loopt omdat ze haar zoon kwijt is. Op de bruiloft te Kana, waar ze zich tegen haar zoon aan bemoeit "de wijn is op, met de suggestie: zou jij niet....? Een keer staat ze samen met andere broers voor Jezus voor de deur van een huis waar hij aan het praten is; zij willen hem spreken, uit bezorgdheid? maar hij komt niet. Onder het kruis, treffen we haar aan; in Johannes' Evangelie krijgt zij daar Johannes als zoon toegewezen door Jezus en Johannes haar als moeder. Ze is daarentegen niet bij de vrouwen die op weg gaan naar het graf om Jezus daar te gaan verzorgen. In onze maart-vergadering willen wij 's middags 'meelopen' met Maria. Het lijden van de moeder, die al vroeg weet dat er een zwaard door haar hart zal gaan. Die ondervindt dat haar kind haar afwijst, en die toch telkens weer hem opzoekt, tot onder het kruis. In de iconische Pieta zien we de moeder met haar dode zoon in haar armen....

Begin maart is dit jaar nog maar net de Veertigdagentijd begonnen. We hebben een late Pasen. Daarom nu niet een overweging bij Pasen, maar bij de lijdenstijd. Ik noem dat woord toch nog maar eens. Veertigdagentijd is liturgisch natuurlijk de verantwoorde benaming. Maar 'lijdenstijd' komt veel dichterbij waar Jezus en ook wij dan mee bezig zijn.

Het lijden in de wereld, immens is het. Hoe het ervoor staat in Oekraïne, Gaza, Soedan, Taiwan inmiddels?, als u dit leest, weet ik niet. Maar ook nu al besef ik hoeveel mensenlevens het al gekost heeft, hoeveel trauma's zijn ontstaan, hoeveel gemis mensen levenslang zullen dragen - misschien al van kinds- af aan. Hoeveel mensen ontheemd zijn geraakt, in de verlamme werkelijkheid van een AZC hun dagen slijten. Hoeveel bommen zijn er in eigen land weer afgegaan, of auto's op mensen ingereden. Hoeveel onzichtbaar leed van rouw, pijn, eenzaamheid.

Juist in dat lijden zoeken we ons heil bij Jezus, die ons mensenleven tot in zij merg kent. Hij is ons daarin niet vreemd. Voor heel veel mensen is dit een grote troost te weten: Hij heeft er weet van. Want lijden kan eenzaam maken, 'niemand kan het begrijpen', 'niemand voelt werkelijk wat ik voel', maar dan Jezus wel. Hij is lotgenoot, bondgenoot. In de kerkelijke traditie is vaak gezegd dat zijn lijden nog dieper ging/gaat dan het onze, maar dan maken we hem toch weer wezensvreemd en valt ons lijden, vergeleken daarmee, wel weer mee... (niet klagen!). Nee, zou ik willen zeggen, net als wij: lichamelijke pijn, geestelijke pijn, menselijke pijn. En **tegelijk draagt Hij in zijn lijden ons lijden mee**. In die zin is zijn lijden van een andere orde dan de onze.

Ik denk aan lied 547 'Met de boom des levens', waar dat dragen zo wordt verwoord

*Want de aarde vraagt ons om het zaad des doods-
maar de hemel draagt ons op de adem Gods.*

*Want de aarde jaagt ons naar de diepte toe,
Maar de hemel draagt ons, liefde wordt niet moe.*

Kruisdragen werd wonderlijkerwijs ook vrucht dragen.

Ds Catrien van Opstal

Lied 559

Gij die ver voor ons uit, doordrong in 't land der angst,
help ons in t' donker, o Heer, u te vinden.

Gij die onze schuld in uw vergeving draagt,
wees onze vrede o Jezus, voor eeuwig

Gij die met levensbrood door tijd en ruimte gaat,
geef alle dagen, o Christus, dit brood ons.

Gij die ver voor ons uit in deze wereld zijt,
zend ons met vrede en brood, Heer, tot de mensen

Drie intenties voor voorbede in de lijdenstijd

Maria, gelovige harten-vrouw, jij die weet hebt van wat een moeder uitstaat om haar kind en haar geliefden, wees voor ons beeld van vrouwelijke trouw en liefde.

Jezus, harten-mens, kind van God, die alles zo doorleefd hebt, geluk en wreedheid, onrecht en lijden, jij trok je ons bestaan zo letterlijk aan. Wees voor ons het menselijke beeld van Gods liefde, die uiteindelijk niet sterven kan, maar opstaat. Altijd.

Heilige Geest, Trooster, wees in de wereld, woon in mensen, geef ons de warmte waarmee wij elkaar nabij kunnen zijn, tot troost en sterkte.

Pietà van Louis Botinelli, basiliek van het Heilige Hart in Marseille

*“Ondanks alles geloof ik in de
Innerlijke goedheid van de mens”*

Anne Frank

Voor wie los moet laten

*Geleefd heb ik
in lief en leed
en dankbaar kan ik zien
op alles
wat werd ontvangen*

*Mijn leven lang
een leven vol
nu smal
klein en
breekbaar eindig*

*Zij om mij heen
deelgenoten
van het leven
ook nu
trouw in liefde
sterk als de dood*

*Mijn hart
daar wacht ik
op dat
waarvan
ik niet weet
maar hoop
vertrouw
dat woord die stem
jij mensenkind
wees welkom
in mijn licht*

Herman Koetsveld

In Memoriam Agnes Fossen-Amptmeijer

Agnes leerde ik kennen in 1990 toen we met een groep Lutherse vrouwen, vanuit de vrouwen-contactdagen, de Lutherse gemeente te Kampen bezochten. Deze vrijzinnige gemeente had toentertijd niet veel contacten in Luthers Nederland maar tijdens dit bezoek werd er een zaadje geplant.

Agnes ging mee naar de landelijke ontmoetingsdag en zoals dat ging met Agnes, stortte zij zich er vol overgave in. Al snel was ze een actief en graag geziene gast bij studiedag, ontmoetingsdag en landelijke Lutherse bijeenkomsten. Vol overgave stapte ze in de redactie van de Brief. Ze werd in het landelijk netwerk het gezicht van de gemeente Kampen. En je kon er niet omheen. Wanneer zij ergens voor was, was ze dat ten volle uit. Dan stond ze er ook. Maar, oh wee, wanneer er bewegingen waren (lees samen op weg) waar ze het niet mee eens was, dan verzette ze zich “te vuur en te zwaard”, strijdbaar, vechtend voor het ideaal waarin zij geloofde.

Agnes, haar naam betekent Puur en dat was ze. Eerlijk en recht door zee, soms een beetje kort door de bocht maar bovenal een prachtmens. Trouw aan haar weg en trouw aan de mensen om haar heen. Het was Agnes die tot op het laatst mijn moeder, Iet Hafkamp, bleef bezoeken. Wel meestal rond etenstijd want dan kon ze gezellig een vorkje meeprikken en even televisie kijken, want die had ze thuis niet.

Voor Agnes een boeketje bloemen:

Ik steek er een paar Anjers in, de bloem van toewijding, fascinatie en grilligheid maar ook een mooie rode roos als symbool van liefde, respect en trouw. Daarnaast de Strelitzia

toewijding en kracht. Daartussenin het Kruidje-roer-me-niet, een ieder die Agnes gekent heeft zal dit begrijpen.

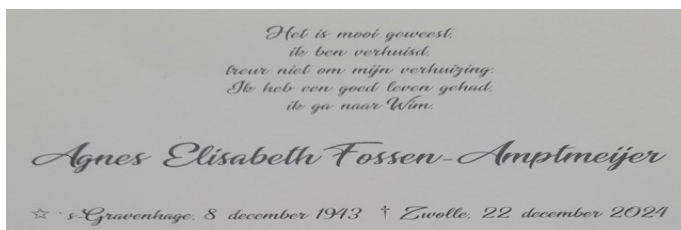
Een paar

Madeliefjes voor eenvoud en ook wat Paardenbloemen die zoveel veerkracht hebben. Maar toch ook een tak van de prikkelbare distel met daarnaast de passiebloem.

Middenin dit boeket steek ik de tak van de tamme Kastanje, ruwe bolster, blanke pit om vervolgens heel voorzichtig overal de kleine blauwe bloempjes van het Vergeet-mij-nietje tussen te vleien

Agnes, een niet te vergeten vrouw.

Ze is verhuist, ze is naar Wim (aldus de woorden op haar overlijdensbericht)

Op 12 januari zijn Catrien, Henny en Helena naar Kampen geweest naar de herdenkingsdienst voor Agnes. Een heel mooie dienst, Agnes heeft de liturgie zelf voorbereid. De dienst eindigde met deze zegenbede:

Wees dan voor elkaar

Als angst en schaamte ons verlangen,
wees dan voor elkaar de schaduw waarin wij rusten.

Als wij verkeerd begrepen worden,
wees dan voor elkaar het geduld dat wij nodig hebben.

Als anderen ons niet zien staan,
wees dan voor elkaar de ander die wij zoeken.

Als wij verstillen in onszelf,
wees dan de stem die antwoord geeft.

Als wij zoeken naar vaste grond,
wees dan de weg waarop wij mogen gaan.

Lente

*De lente lonkt, de aarde pronkt
Stil volg ik al haar kleuren
Ik ruik de eerste geuren
Van een vernieuwd begin*

*De eerste takken worden groen
En daar, in 't kleine bosplantsoen
Waar 't eerst nog grauw en grijzig was
Tjilpt nu tussen het jonge gras
Een kleine lentebode
Zacht stijgt haar hemelode
Tot aan de Horizon*

*En ik, ik voel me vrij, want 'k weet
Dat Hij, die alles heeft gemaakt
Die mij zo teer heeft aangeraakt
Volbrengt wat Hij begon*

Veertigdagentijd 2025: Als nieuw

Als nieuw! We kijken uit naar het koninkrijk van God. Tegelijkertijd zien we ook al wat van dat koninkrijk in het hier-en nu, zoals in al het werk dat kerken en partnerorganisaties van Kerk in Actie wereldwijd doen voor medemensen in nood.

Laat je meenemen in de wereldwijde beweging van geloof, hoop en liefde.

In de veertigdagentijd ook wel lijdenstijd genoemd, leven we toe naar Pasen: de dood en opstanding van Jezus. Hierdoor mogen we leven in Gods licht. Het materiaal van de Veertigdagentijd & Pasen 2025 sluit aan bij het jaarthema 'Als nieuw! Leven in het licht van Gods Koninkrijk'.

Vasten in de veertigdagentijd

Vasten, inkeer, verstilling. In de Veertigdagentijd maken steeds meer christenen er ruimte voor. Maar voor wie doe je het eigenlijk? En wat gebeurt er ná de stilte?

Wat waren jouw plannen? Tussen Aswoensdag en Pasen veertig dagen afzien van vlees, sociale media, suiker of alcohol? Stiltevieringen, meditaties of vastenmaaltijden bezoeken? Een askruisje halen? Het is al decennia een trend onder protestanten om in de Veertigdagentijd (ook wel Lijdenstijd of Vastentijd genoemd) te vasten. En al veel langer staat deze periode in het teken van soberheid, inkeer en bezinning.

Waarom een kaart met Pasen?

Een paasgroet doet goed. Ontvangers realiseren zich dat er aan hen gedacht wordt en dat er mensen zijn die zich inleven in hun situatie. Het is goed om de boodschap van Pasen ieder jaar weer door te geven. De afbeelding op de paaskaarten van 2025 is gemaakt door een gedetineerde man in de penitentiaire inrichting in Veenhuizen. Het thema is: 'Het graf is leeg, Jezus leeft! Zijn opstanding maakt ons leven als nieuw.'

Een nieuw begin is altijd mogelijk

Omdat onze woorden zo schraal zijn,
onze gebaren zo krachteloos,
onze blik zo kortzichtig,
onze harten zo kil,
hebben wij een ander nodig,
met menselijke warmte.
Daarom gedenken wij
Jezus van Nazareth.

Omdat onze dromen zo bedrieglijk zijn,
onze perspectieven zo op onszelf gericht,
onze visioenen slechts van hier en nu,
hebben wij een medestander nodig
die liefde, recht en trouw ons leert.
Daarom herinneren wij ons
Jezus van Nazareth.

Omdat onze angsten zo talrijk zijn,
onze dood zo doodgewoon,
ons leven zo vaak tevergeefs,
onze oplossingen een deel van ons probleem,
hebben wij een broeder nodig
die zegt: een nieuw begin is altijd mogelijk.
Daarom geloven wij
Jezus van Nazareth.

Alfred C. Bronswijk

De Lutherse vrouwen in Georgië

In augustus 2024 was ik, Ds. Rianne Veenstra, te gast bij de Lutherse Kerk van Georgië. Hieronder volgt een klein verhaal over deze kerk, die haar voortbestaan aan de Lutherse vrouwen dankt.

Het kleine dorpje Asureti komt maar in weinig reisgidsen voor. In ieder geval niet in de oude Dominicus die ik bij me heb. Toch is het een bijzondere plek. Zo'n 200 jaar geleden was het hier dat Duitse kolonisten een eigen gemeenschap stichtten. Ze noemden het St. Elisabethstal.

De kolonisten kwamen uit de buurt van Ulm en waren van Lutherse komaf. Ze reisden met hele families naar de Kaukasus. Deels omdat ze het einde der tijden verwachtten, en dichtbij de berg Ararat wilden zijn (waar ze hun redding verwachtten), deels ook omdat ze de armoe en de honger moe waren en door tsaar Alexander uitgenodigd waren naar Georgië te komen.

In St. Elisabethstal stichtten ze eerst een school, vervolgens een kerk en daarna woningen. Ook namen ze hun kennis van de wijnbouw mee. Dat kwam goed van pas. Ze introduceerden de techniek van de wijnvaten en produceerden wijn die wereldberoemd werd.

Duitse architecten lieten er ook hun sporen achter.

In St. Elisabethstal valt dat nog goed te zien, net zoals in sommige buurten van Tbilisi. Samen met de kolonisten kwam er ook westers gedachtengoed en westerse waarden mee. Dat is de reden dat hier op de Kaukasus vaak positiever naar Europa gekeken wordt dan elders.

Het einde van deze Duitse gemeenschappen en de daarmee verbonden Lutherse Kerk werd ingeluid toen Hitler de Sovjetunie binnenviel. Stalin was zo bang voor een tweede front binnen zijn landsgrenzen, dat hij alle Duitstaligen liet deporteren. De kerken werden gesloten of kregen een andere bestemming. Alleen enkele vrouwen die met Georgiërs getrouwd waren bleven achter. Zij bleven hun geloof trouw door de oude gebedenboeken nog dag in dag uit te gebruiken en hun geloof aan hun familie voor te leven.

Dat bleek erg belangrijk voor een nieuwe tijd voor die Lutherse kerk in Georgië.

Want in de vijftiger jaren kwamen “nieuwe” Duitsers van Lutherse komaf richting Kaukasus. Zij kwamen uit de toenmalige DDR en troffen tot hun verbazing Duitstalige mensen in Georgië aan, die hun Duits zijn en Luthers zijn verborgen hielden. Toen de Perestrojka het weer mogelijk maakte iets van de Duitse identiteit te laten zien, kon vanaf dat moment ook de Lutherse Kerk weer zichtbaar worden. De vrouwen konden hun geloof weer openlijk delen.

Die Lutherse Kerk is nu klein maar springlevend in Tbilisi en nog een aantal plaatsen in het land. Hoe mooi is het om er even bij stil te staan hoe belangrijk die vrouwen zijn geweest, die in alle onrust en geweld van de tijd vasthielden aan hun geloof en trouw hun gebedenboeken lazen. Zonder die vrouwen was de Lutherse Kerk in Georgië er niet meer geweest.

Rianne Veenstra

Spoken

*waar woorden tekortschieten
raakt de waarheid het hardst
wat gedaan is zouden we liever vergeten
maar niet de lessen die het meebracht
want waar de een niet weet
kan de ander aanvullen
waar we nooit geweten
is soms het schadelijkst
soms willen we alles loslaten
maar wanneer we de handen openvouwen
zien we niet wat we allemaal op ons rug dragen
de rouw zelfs voor onszelf onzichtbaar geworden
de wonden ondichtbaar
want hoe verzacht je oude pijn met nieuwe woorden?
Is het 'geleden onder' of 'gestreden voor'
wanneer twee verhaallijnen door mijn bloed stromen
waar Indo en Nederlander in één lichaam samenkomen
wie is dan de sterkste vechter van de boot?
Ik leerde half en half maken heel mooi*

*er is gevochten en gevallen voor waar ik nu sta
ogen nog vochtig in dankbaar bestaan
bewust van verleden
wijzer in het heden
de pijn morgen nog steeds niet volledig verdwenen
er zijn wonden onder de huid die niet helen
nog honderden ongehoorde verhalen te delen
je hoort de echo in de stilte*

*niet wie harder schreeuwt
maar stiller denkt
niet wie harder schreeuwt
maar stil herdenkt*

*Voordracht van Amara van de Elst
bij de Nationale Herdenking 4 mei 2021*

Nieuws van de WICAS

In December heeft de Gender Justice Consultation plaatsgevonden in Bossey, Zwitserland. Mensen vanuit de hele Lutherse Wereld Federatie zijn samengekomen om terug te kijken naar de afgelopen 10 jaar van de Gender Justice Policy. En uiteraard hebben we ook vooruit gekeken naar wat we de aankomende jaren tot de volgende Assemblee gaan doen. Als nieuwe regio coördinator voor West- en Centraal-Europa mocht ik ook deelnemen aan deze bijeenkomst. Het was een heel bijzondere ervaring waarin ik jullie graag meeneem!

Voor wie Gender Justice Policy niet veel zegt zal ik deze eerst even uitleggen. Ikzelf was er namelijk ook niet goed bekend mee! Maar het is een bijzonder document dat de LWF in 2013 heeft ingevoerd. Op de website wordt het zo uitgelegd:

Dit beleidsstuk legt een op de Bijbel gebaseerd raamwerk vast voor de wereldwijde Lutherse gemeenschap van kerken om concrete stappen te ondernemen om genderrechtvaardigheid te implementeren, door actieplannen aan te passen aan verschillende contexten. Het beleidsdocument is verdeeld in twee delen: Gender Justice Policy Principles en Gender Justice Methodologie. De tien principes drukken de kernbevestigingen van de LWF-gemeenschap uit met betrekking tot genderrechtvaardigheid. De methodologie biedt hulpmiddelen voor de implementatie van de genderrechtvaardigheidsprincipes die kunnen worden aangepast aan lokale contexten door LWF-lidkerken en regionale uitingen.

In de afgelopen tien jaar is er op het gebied van vrouwenrechten binnen de kerken veel gebeurd. En er zijn veel successen geboekt! Op theologisch, sociaal, maatschappelijk en economisch gebied. Maar we zijn helaas nog niet waar we willen zijn: een kerk waarin iedereen echt gelijk is. Daarom was het zo bemoedigend om met vrouwen én mannen vanuit de hele Lutherse familie bij elkaar te zijn om samen te bevestigen hoe belangrijk dit beleidsstuk was en is. Voor veel deelnemers was de

Gender Justice Policy en de projecten die eruit voort zijn gekomen van wezenlijk belang in hun ontwikkeling als dominees of ander werk binnen de kerk. Wat mij het meeste is bij gebleven van deze vier dagen samen, is de grote hoop en vertrouwen die iedereen voelde, zelfs op de momenten dat we het hadden over alle obstakels en tegenslagen, iedereen bleef hoop houden. Daarin voelde ik echt de nabijheid van God.

Hoewel er nog geen officieel document is opgezet vanuit de bijeenkomst, daar waren vier dagen te kort voor, kan ik wel alvast een tipje van de sluier oplichten. De aankomende jaren gaat het WICAS netwerk zich focussen op verantwoordelijke theologie, educatie, onderlinge verbinding en het tegengaan van seksueel geweld. Hoe en wat precies kan ik nog niet zeggen, maar jullie zijn de eerste die het horen! In de tussentijd ben ik altijd bereikbaar voor ideeën en vragen!

Helen Nagelhout

Foto: LWF/Albin Hillert

Helen Nagelhout is onze Nederlandse vertegenwoordigster bij de WICAS. Zij doet dit samen met Rianne Veenstra. Helen is voor de komende 3 jaar gekozen als regionale coördinator voor het Vrouwen netwerk in Centraal-West Europa. Gefeliciteerd, Helen, heel veel succes en plezier in deze functie!

Gekozen

*Je bent gelukkig
omdat je hebt gekozen
voor Hem
die het gezicht is van God
meer nog
omdat je werd gekozen
door Hem
omdat je voelde
dat Hij naar je keek
Dwars door het donker
in en rondom je
tot je blindheid genas
tot de nacht voor Hem week
en je Hem zag
meer dan gelukkig*

Inge Lievaart

In onze serie “Gelovige vrouwen onderweg” waarin een aantal van onze leden vertelt over hun geloofsreis deze keer een interview met Dorica Selele-Mogase:

Aan de eettafel, in de winterzon en buiten de sneeuwkllokjes mas-saal in de bloei, spreken Dorica en ik elkaar over haar als gelovige vrouw onderweg.

Geloven begon als vanzelfsprekend met de doop – in de Lutherse kerk (begonnen als een immigranten kerk met mensen vanuit Ber-lijn en Harmburg) . En onlosmakelijk daarmee verbonden een opvoeding waarin kerk en geloof en cultuur één waren. Geloof en kerk waren helemaal verweven met het dagelijks leven.

Dorica groeide op in Zuid Afrika in een township waar zij het thuis goed hadden.

De kerk was dé sociale plek, waar je elkaar ontmoette in een leven waarin (door de Apartheid) weinig te beleven viel buiten werk, school en thuis. De kerkdiensten en de ontmoeting op de zonda-gen duurden wel van negen uur tot half twee. Daar hoorde je wat er allemaal gaande was, daar leefde je met elkaar mee. Er was zondagsschool en later catechisatie. De belijdenis gebeurde aan het einde van de basisschool. Je moest van alles weten over liturgie en liederen, het Onze Vader, de Tien geboden, het Credo, en deed ‘examen’ om aangenomen te worden. Belijdenis doen was een groot feest, dat een weekeinde duurde. ’s Ochtends wa-ren de aannemelingen in het wit gekleed. Als het Avondmaal voor het eerst mee-gedeeld mocht worden, waren ze in het zwart. Want Avondmaal vierde je in zwarte kleren. Dorica kon verder le-ren na de lagere school en ging naar kostschool, op methodisti-sche leest geschoeid. Ze genoot daar van de liederen, vrolijker dan in de

eigen Lutherse kerk en de sfeer. Ze overwoog ook ooit om van die kerk lid te worden, maar haar vader prentte haar in, dat je je kerk van oorsprong en van de familie niet verliet!

Anderen waren minder gelukkig: na dat feestelijke belijdenisweekeinde, kwamen maandag de bestelautootjes met blanken, die de - twaalfjarige!- jongelui ronselden om mee te komen naar de stad om daar aan het werk te gaan, uiteraard voor een habbekrats. De slavernij begon....

Over de kerkdiensten in haar eigen kerk, vertelt Dorica dat ze dezelfde liturgie volgden als die we in Nederland hanteren. Met een grote uitzondering, wat helemaal anders is. Ik vond het indrukwekkend om te horen: na de twee eerste Lezingen vanaf de kansel, kwamen met de Evangelielezing koorknappen met kaarsen de kerk in. De voorganger kwam de kerk in en liep met de Bijbel en omgeven door de kaarsen door de rijen kerkgangers. Zo las hij het Evangelie voor. Het Evangelie kwam letterlijk tussen de mensen, zoals Jezus, het Woord van God, tussen ons mensen in kwam.

Na het Evangelie kwam de 'worship', de aanbidding. Maar dat was geen halleluja, nee. Dat was een groot gezamenlijk gebed, waarin iedereen hardop zijn eigen vragen, leed, verlangen, verdriet, hoop uitsprak tegen God. Een kakofonie van gebeden, zo noemt Dorica het, die wel een kwartier kon duren. Dan zette op een gegeven ogenblik iemand een lied in en zachtjes werd het overgenomen door de gemeente, tot het aanzwol tot één machtig lied.

Apartheid kwam niet ter sprake tijdens de dienst, vertelt Dorica, als ik daarnaar vraag. Dat was levensgevaarlijk. Ieder kritisch geluid kon je je leven kosten, of je kon zomaar verdwenen zijn. Er was een grote angstcultuur, want je leefde in een totale afhankelijkheid van de willekeur van de blanken. Angst én onderdanigheid, dat leerde je. De worship was denk ik (cvo) de plek waarop alle samengebalde angst, onderdrukking, repressie, willekeur, tot uitdrukking kon komen. Alleen tegen God kon je het zeggen, het uitschreeuwen. Vanuit die kakofonie zou niemand je kunnen aangeven.

De preek was heel sterk gericht op de moraal: er werd op gehamerd een goed mens te zijn en daar alles voor te doen. De Tien Geboden stonden heel centraal. Ik vond, toen Dorica dat zo vertelde, dat dat

niet zo Luthers was. Maar in het verdere gesprek drong het tot me door: als je menselijkheid je wordt ontnomen door het Apartheids-systeem, dan is het je waardigheid om een goed mens te zijn. Als je wist dat je zo recht voor God stond, met opgeheven hoofd, dan putte je daar ook hoop uit voor de lange duur: God zou redding brengen, ooit. Want Hij geeft om zijn mensen, zijn gemeente. In de kerk leerde je wat rechtvaardig was, eerlijk, betrouwbaar, wat naastenliefde is. Genade, bevrijding beleven juist in de Tien Geboden, die je aan God verbinden, aan trouw en recht!

Dit is dan ook wat voor Dorica, als gelovige vrouw onderweg, haar hele leven meegaat: dit staan voor wat goed is en waarachtigheid, je naasten helpen, positief staan tegenover anderen. De Tien Geboden waren ook de bron voor haar keuze voor de verpleging .

Waar Dorica met het ouder worden zich steeds bewuster van wordt, is hoe hypocriet het in de kerk ook was en is: wat zij in haar zwarte township beleefde in haar kerk, dat deden de blanken precies zo in hun witte kerken. Maar ondertussen staat er op het grasveld van het park: "niet voor honden en swartes". Ze zag de tentoonstelling in het Catharijneconvent over de Nederlandse kerken en de slavernij. Het benam haar zowat het geloof, zo confronterend was het en zo herkenbaar vanuit haar eigen geschiedenis. Hoe kan het toch zo tegelijk bestaan?! Geloof en racisme?? Blinde macht uitoefenen en de ander ontmenselijken?

Kerkgang blijft voor Dorica niet weg te denken.

Het betekent tot rust komen in de kerk, er bidden, elkaar ontmoeten, met elkaar zijn, gezien worden. inspiratie opdoen. Bidden doet ze altijd, uit de grond van haar hart. Dat begint bij Jezus, hij was met ons, onder ons. Hij kent ons leven. Hij neemt ons mee naar God. God is The Ultimate. De betrouwbare. Hij is een beschermer, trooster, bemoediger. Het enige wat je hoeft te doen is zijn uitgestrekte hand te pakken. Hij staat achter je.

Kerkzijn is samen op weg zijn naar eenheid. En dat is niet alleen eenheid met alle levenden, maar ook met de geliefden die ons

voorgingen en die al in de hemel bij God zijn.

Dit is haar motto: welke weg bewandel ik, bewandelen wij, om daar te komen, bij die eenheid?

Het was een bijzonder gesprek! Hopelijk zet het jullie ook aan tot onderling gesprek en met Dorica!

Catrien van Opstal

“Afrika heeft een kernwaarde om de wereld te geven die de wereld wanhopig nodig heeft, zij herinnert ons eraan dat we meer zijn dan de som der delen: de herinnering dat strikt individualisme verlamrend is. De wereld zal de fundamentele les moeten leren dat we gemaakt zijn voor harmonie, voor onderlinge afhankelijkheid.”

Desmond Tutu, God has a dream, 2004

Zangmiddag ‘Zingen met Luther en Bach’

In 2024 is het 500 jaar geleden dat Martin Luther de meeste van zijn kerkliederen schreef en de eerste drie gezangbundels met protestantse liederen werden uitgegeven. Bovendien is het dan precies 300 jaar geleden dat Johann Sebastian Bach zijn jaargang koraalcantates schreef, gebaseerd op de oude liederen van Luther en zijn tijdgenoten. Alle reden dus om dit dubbel-jubileum in onze tijd glans te geven met een zangmiddag!

De aanleiding

Deze oude liederen werden 200 jaar later (begin 18e eeuw) minder populair om verschillende redenen. De teksten werden niet altijd meer goed begrepen door de verouderde woorden en soms erg compacte poëzie omwille van het rijmschema. Van sommige liederen waren verschillende tekstversies in omloop, ook versies die niet in de kerk thuishoorden, wat tot verwarring leidde bij gelovigen die het van de mondelinge traditie moesten hebben. Bovendien was een deel van de theologen voorstander van nieuwe liederen met een andere kijk op vroomheid. Zij wilden in de gezangboeken ruimte krijgen voor deze nieuwe liederen door de oudste liederen weg te laten. Andere theologen wilden juist die oude vertrouwde liederen behouden, vanwege hun enorme troostrijke waarde. Hun motto was: als mensen de liederen niet meer goed begrijpen, moet je ze niet wegdoen maar beter uitleggen. Zij noemden zich de *‘Lieder-Freunde’* en verzamelden alle informatie over het liederfgoed. Bach was aantoonbaar lid van dit gezelschap. Zijn koraalcantates bleken een uitstekend medium om de uitleg per lied bij de mensen te brengen.

Zangmiddag, inhoud en programma

Voor hedendaagse liefhebbers van het kerklied organiseert de Stichting Kerkmuziek Netwerk, in nauwe samenwerking met plaatselijke partners (zoals koren, kerkelijke gemeenten) een zangmiddag waarin een aantal liederen die Bach bewerkte tot koraalcantates worden verkend, toegelicht en vooral gezongen. Niet alleen de oude liederen, maar ook de omgang met dit liederfgoed in onze tijd komt aan bod.

Met een cantor, organist en spreker zorgen we voor een inspireren-

de en leerzame muzikale middag, die desgewenst kan worden afgesloten met een vesper, waarin enkele van deze liederen een liturgische plek hebben.

- 13.30 – 16.30 Zangmiddag voor koorleden en iedereen die graag kerkliederzang zingt.
- 16.30 - 17.00 Korte viering (vesper) als afsluiting van de middag.

Inhoud van het programma:

De middag is een soort proeverij van wat er in de eeuwen met de lutherse liederen is gebeurd, met een accent op de functie van Bachs koraalcantates als educatief hulpmiddel. Dit zijn de belangrijkste ingrediënten:

- Veel zingen (zowel eenstemmig als meerstemmig).
Met compacte uitleg van wetenswaardigheden en grappige anekdotes, ontleend aan de boeken van de 18e-eeuwse hymnologen.
- Mini-workshops waarin delen uit een koraalcantate samen met het publiek worden uitgesproken in tekst en muziek. (Hoe doet Bach dat nou, dat uitleggen van het lied?)
- Beluisteren van enkele illustratieve fragmenten uit Bachs koraalcantates.
Oude liederen in het Duits, oude en nieuwe vertalingen in het Nederlands.

Geplande zangmiddagen in 2025

Zondag 23 maart – Grote of Laurentiuskerk Varsseveld

Zaterdag 29 maart – Hooglandse kerk, Leiden,

Zaterdag 5 april – Nieuwe kerk, Middelburg,

Zaterdag 17 mei – Lutherse kerk, Zwolle,

Zaterdag 31 mei – Martinikerk, Bolsward.

Zaterdag 26 juli – Grote Kerk, Dordrecht.

Zondag 7 september – Nieuwe Kerk, Groningen

Aanmelden kan via de site: <https://www.l500b300.nl/zangmiddag/>

Het vakantiebureau

Graag wil ik het vakantiebureau onder uw aandacht brengen. Misschien kent u het, maar het kan zijn dat u er nog nooit van gehoord hebt.

Vanaf begin jaren zestig van de vorige eeuw ontstond binnen de toenmalige Nederlandse Hervormde Kerk en de Gereformeerde kerken het idee om vakanties te organiseren voor ouderen en gehandicapten. Kortom, voor mensen voor wie het moeilijk of zelfs onmogelijk is om zelfstandig op vakantie te gaan.

De diaconieën van de Hervormde Kerk bouwden hiervoor op Hydepark in Doorn de aangepaste accommodatie F.D. Roosevelthuis. Daarnaast organiseerde men ook vakantieperiodes in De (Blij) Wereld in Lunteren. In 1996 is de organisatie van vakanties van beide kerken samengevoegd in de Protestantse Stichting Diaconaal Vakantiewerk (PSDV), waarbij sprake is van één vakantieorganisatie: Het vakantiebureau.

In de loop van de jaren is het aantal doelgroepen van het vakantiebureau uitgebreider geworden, mede doordat het Rode Kruis stopte met het organiseren van vakanties voor specifieke doelgroepen. Nog steeds komen mensen op vakantie die zorg nodig hebben. Maar ook worden vakanties georganiseerd voor mensen die in de thuissituatie dreigen te vereenzamen, voor mantelzorgers en een thuiswonende partner met dementie, gezinnen die leven op bijstandsniveau, voor mensen met een visuele beperking en voor mensen met een licht verstandelijke beperking.

Zij willen eraan bijdragen dat mensen zich niet buitengesloten voelen. Daarom bieden zij in samenwerking met en steun van de Pro-

testantse Kerk in Nederland vakantiemogelijkheden aan voor mensen voor wie het door ziekte, beperking of leeftijd niet vanzelfsprekend is om op vakantie te gaan. De vakanties hebben een open-christelijk karakter en zijn voor iedereen, ongeacht zijn of haar achtergrond, toegankelijk. Men viert vakanties in één van onze drie eigen (aangepaste) of enkele gehuurde (aangepaste) accommodaties in Nederland. Ook is er een nauwe samenwerking met RCN, die vakantieparken beheert verdeeld over Nederland.

Ook onderdeel van de PSDV zijn: Groepshotels.com en Steunfonds Het vakantiebureau.

Groepshotels.com maakt mogelijk dat ook groepen vakantie kunnen vieren in een van onze hotels: Nieuw Hydepark in Doorn, Dennenheul in Ermelo en IJsselviert in Wezep. Deze accommodaties kunnen gehuurd worden om vakantie met een eigen groep te vieren.

Het Steunfonds Het vakantiebureau ondersteunt de vakanties door geld en fondsen te werven om hulpmiddelen en bijvoorbeeld recreatiemiddelen of uitstapjes te financieren. Ook worden aanpassingen in de accommodaties gefinancierd om het de vakantiegasten maar óók de vrijwilligers zo makkelijk mogelijk te maken.

De vakanties met zorg en aandacht

Het vakantiebureau organiseert dus vakanties voor senioren en mensen die in het dagelijks leven zorg nodig hebben en waarin de ontmoeting en de gezelligheid centraal staan. Een ieder die zich thuis voelt in de sfeer waarin de vakanties worden gehouden, is welkom. Dit geldt voor u als vakantiegast of voor u als vrijwilliger!

De vakanties worden mede mogelijk gemaakt door de inzet van ruim 1.400 vrijwillige medewerkers. Zij werken mee op basis van kost en inwoning en een eventuele reiskostenvergoeding. Voorafgaande aan de vakantieweken, krijgen zij verschillende trainingen aangeboden.

De bijzondere vakanties vragen ook om speciale voorzieningen. De extra kosten hiervoor en de logies- en verblijfskosten van de vrijwilligers worden niet in de arrangementsprijzen doorberekend om zo de vakanties betaalbaar te houden. Zij worden gefinancierd door onder meer financiële steun van de Protestantse Kerk in Nederland, Stichting Steunfonds Het vakantiebureau en de Maatschappij van Welstand, de aandeelhouder van Recreatie Centra Nederland BV. Ook worden er collectes gehouden in de kerken voor dit doel.

Veel informatie vindt u op: <https://hetvakantiebureau.nl/>. Wilt u meer informatie. Dan kunt u mij altijd bellen.

Henny Rouwhorst-Arends tel. 033-2538193

Gebed voor het eten

Zegen onze tafel, God.

De tafel vertelt ons van goedheid en overvloed,
van kiemkracht en groeikracht,
van oogst en bereiding.

Van zaad tot groente,
van graan tot brood.
Gezegend mogen we zijn.

Omwille van de lége tafel
die vertelt van tekort en honger,
van tegenslag en gebrek,
van wie niets heeft
om zijn monden te voeden.

Algoede,
laat ons delen in het vele,
wereldwijd genoeg voor kiemkracht en groeikracht
met wie niet voldoende heeft.

Zegen alle tafels
die vertellen van verbinden,
van uitnodiging en geestkracht,
van samenkomen tot lachen,
van delen tot eenheid.
Mogen aan de tafel állen gezegend zijn.

Dank voor de maaltijd,
goede God.

(door ds. Marieke Meiring)

Het Pinkstergebeuren

*Was het de wind
waar vandaan
waar naar toe?*

*niet te zeggen het wat
te beseffen het hoe*

*en dat vlammingespeel
over allen verdeeld
was het vuur
kwam het van ver?*

*het was er opeens
vanbuiten
en ook vanbinnen
woord werd het
gloeiende taal
vervoerend verbond
van de Heilige Geest
met het hart van de mens
met zijn tong en zijn mond*

*en het oor van wie hoorde
werd opengemaakt
ontving het geheim
en verstond*

Inge Lievaart

SAVE THE DATE

Studiedag 27 september 2025 in Houten

We hebben ons best gedaan om voor de Studiedag een geschikte locatie te vinden die goed bereikbaar is met openbaar vervoer en waar je betaalbaar kunt parkeren. Dat hebben we gevonden in Houten!

De Opstandingskerk, [Het Kant 1, 3995 DZ Houten](#) is centraal in het land, 300 m lopen van af treinstation Houten en er is een gratis parkeerplaats voor de deur. We hopen hiermee zoveel mogelijk mensen in gelegenheid te stellen de Studiedag met ons mee te maken.

Minstens even belangrijk is natuurlijk de inhoud van de dag.

We houden ons in ieder geval aan het jaarthema “Gelovige vrouwen onderweg”. Het programma van de dag is ook nog onderweg, ofwel in ontwikkeling,. We werken eraan om u hierover in de Zomerbrief uitgebreid te kunnen informeren!

Ontmoetingsdag 2025

Als u deze Lentebrief ontvangt, ligt de Ontmoetingsdag al achter ons. We hebben in de Augustanahof in Amsterdam met een twintigtal aanwezigen een prachtige, zonnige dag beleefd. In de Zomerbrief kunt u een uitgebreid verslag verwachten!

In de jaarvergadering tijdens de Ontmoetingsdag hebben we het jaarverslag en de jaarrekening goedgekeurd.

We hebben gediscussieerd over het beleidsplan en onze verwachtingen voor de toekomst. We willen graag door, mooie ontmoetingen met interessante inhoud, zowel op de bijeenkomsten als in De Brief en digitaal. Nu de banden met de WICAS weer verstevigd zijn willen we ook weer meer aandacht besteden aan het thema waar zij hard mee bezig zijn: Vrouwen rechten, gelijkheid en rechtvaardigheid.

Brainstormdag

Tot vorig jaar hadden we in de zomer een brainstormdag waarop alle leden welkom waren en waar we creatief van gedachte wisselden om te komen tot een aantrekkelijk jaarthema voor het komende jaar. Al jaren was de animo voor deze brainstorm heel laag, meestal kwamen buiten het bestuur om nog maar 2 leden. Dit jaar hebben we het jaarthema van vorig jaar verlengd, want over “Gelovige vrouwen onderweg” is zoveel te zeggen, dat het thema niet uitgeput was. We hebben tot nu toe ook prachtige bijdragen van een aantal leden over hun levensweg gelezen, we hebben ons door een aantal bijbelse vrouwen laten inspireren en er is nog veel meer waar we uit kunnen putten. In de jaarvergadering hebben we besproken hoe verder met de brainstormdag. Uiteindelijk hebben we besloten om de dag zelf niet meer te organiseren, maar in een andere vorm te implementeren in onze activiteiten. Op de Studiedag zullen we hier een start mee maken.

Kopij voor De Brief

We willen De Brief graag van mooie inhoud blijven voorzien. Daarvoor zoeken we zelf kopij, maar we vinden het ook prachtig als we kopij ontvangen van jullie! Als bij jullie in de kerk iets moois gebeurt dat je wilt delen, als je een bijzonder evenement hebt meegemaakt of een mooi verhaal bent tegengekomen, als je een mooie tentoonstelling hebt gezien of een aankondiging ziet, deel het gerust met ons! De Brief is een periodiek van, voor én door ons allemaal. Stuur uw kopij naar Henny: hennyrouwhorst@hooglanderveen.net

Vooraankondiging Luthers Museum Amsterdam:

Van 24 oktober 2025 t/m medio januari 2026 is er een tentoonstelling over het leven van Katharina van Bora. Wellicht kunnen we hier een leuke excursie van maken! In de Zomerbrief komen we hierop terug. Vraag van de conservator: was er niet een dameskring Katharina van Bora? Zo ja, welke gemeente en is er nog materiaal van? Als u informatie heeft, neem dan alstublieft contact op met Helena: h.v.axl@gmail.com, 06-23155584

De vlam van Pinksteren

*De heilige geest komt aangewaaid,
strooit kwistig met geloof en hoop.*

*Met vertrouwen op de afloop
van ons moeizaam aards bestaan.*

*De geest helpt ons verder te gaan
en als betrokken mens te leven.*

*Wil dat wij ons aan elkaar geven
elkaar oprecht leren te verstaan.*

*De vlam van Pinksteren is ontstoken
het warmt ons heel ons leven lang.*

*Wees blij en dankbaar, vier het leven
met helder, vreugdevol gezang.*

Rita Arends

PRECIES GOED

*Soms wil je gewoon je hoofd op de aarde leggen,
je vuist naar de hemel heffen,
de tranen laten komen en zeggen:
het is zeker omdat ik zwart, wit, vrouw,
dik, dun, te groot, te klein,
te lief, onaardig,
omdat ik lelijk, eerlijk,
direct, poëtisch, welbespraakt,
te zichtbaar, onzichtbaar,
kwetsbaar,
onbegrepen, geprezen
arm, trots en confronterend ben?
Daarom zeker!*

*En dat de aarde je dan met haar zachte handen
heel voorzichtig omhoog duwt,
je op de wang kust en fluistert;
het is omdat je zo ontzettend mens bent.
Niet te veel, niet te weinig, gewoon genoeg mens.
Net zo mens als andere mensen.
Precies goed.*

Babs Gons

Data om te onthouden

Kopijdatum — 31 mei 2025
Ontmoetingsdag — 8 maart 2025, Amsterdam
Studiedag — 27 september 2025, Houten

Bestuur NLVB

Presidente

Vacant

Secretariaatsadres:

Mw. D. Selele
Spechtenkamp 67
3607 KD Maarsenbroek
06-29465617
dorica@ziggo.nl

Penningmeester:

Helena Axler
h.v.axler@gmail.com

Algemene bestuursleden:

Mw. H. Rouwhorst-Arends
notuliste

VACATURES!!!!!!

Website: www.NLVB.net

Website WICAS: <https://wicas.lutheranworld.org>

Website Oud Katholieke Vrouwen in Beweging: www.okvib.okkn.nl

Contributie: individueel lid: € 30,00 per jaar

Clubs: € 15,00 per lid, per jaar

Individuele leden ontvangen "De Brief" persoonlijk

Redactie De Brief:

Mw. H. Rouwhorst-Arends
Mw. H. Axler.

Drukker:

Stipwerk
Nieuwe Hollanderdijk 9
8932 ES Leeuwarden
058-2130823

